

HECTOR LEBRUN (1866-1960)

1909

Hector Lebrun werd geboren te Longchamps (Leuze) op 11 september 1866 en overleed te Oisquercq (Brabant) op 29 januari 1960.

Hij studeerde aan de Katholieke Universiteit te Leuven, waar hij in oktober 1890 het diploma behaalde van doctor in de genees-, heel- en verloskunde en in juli 1897 dit van doctor in de natuurwetenschappen.

Gedurende zijn studietijd werkte hij als assistent in het laboratorium van professor

Carnoy, van 1892-1897. Van 1892 tot 1908 deed hij verscheidene reizen met regeringsopdracht en bezocht hij buitenlandse laboratoria en instituten (zie *Liber Memorialis I*).

In 1898 werd hij benoemd tot hulp-naturalist bij het Natuurhistorisch Museum te Brussel, thans Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen.

In 1906 bekam hij de graad van conservator bij genoemd instituut.

Op 9 november 1909 werd hij aangesteld tot docent bij de faculteit geneeskunde aan onze universiteit. Bij K.B. van 13 november 1919 werd hij bevorderd tot gewoon hoogleraar.

Eindelijk, bij K.B. van 9 oktober 1936, werd hij tot het emeritaat toegelaten met ingang van 11 september 1936.

Hij ging toen in alle stilte wonen

te Oisquercq (Brabant) en overleed aldaar op 94-jarige leeftijd.

In het werk van Lebrun kan men twee richtingen onderscheiden : 1) zijn wetenschappelijk werk, dat in het laboratorium van, en met de hulp van Prof. Carnoy ontstond; 2) zijn populair wetenschappelijke publicaties, die op hun beurt in twee groepen kunnen ondergebracht worden. De eerste betreffen bemoeiingen voor een beter onderwijs in de biologie in het middelbaar onderwijs; de tweede : de verdediging van zijn filosofische overtuiging.

Zijn wetenschappelijk werk behandelt, op een paar kleine uitzonderingen na, uitsluitend onderzoekingen betreffende de vrouwelijke geslachtsorganen der Amphibia.

In 1891 verschijnt in „La Cellule” zijn eerste werk, waarmede hij een reisbeurs

van de staat verkrijgt. Hij geeft er een macroscopische en een microscopische beschrijving in van de oviductus bij *Rana temporaria*, *Bufo vulgaris*, *Triton punctatus* en *Alytes obstetricans*.

Zes jaar later verschijnt het eerste stuk van een reeks onder de titel : *La vésicule germinative et les globules polaires chez les Batraciens*. Dit werk en de volgende verschijnen met de auteursnamen : J. B. Carnoy en H. Lebrun. Het werk wil de zienswijze van Carnoy bevestigen nopens de samenstelling van de kern, zoals Carnoy ze reeds uitsprak in „La Biologie cellulaire”, een onvoltooid werk, waarvan de eerste aflevering in 1884 verscheen, alsook het artikel van Carnoy : *La cytodierèse chez les arthropodes* 1885.

In dit eerste deel van de reeks, opgesteld in samenwerking met zijn leermeester, bedankt deze laatste heel speciaal zijn assistent-medewerker op blz. 211 in volgende termen : „Sans l'habileté technique, le courage et la patience inlassables, le talent d'observation de mon assistant, je n'aurais pu mener ce travail à bonne fin. Le lecteur bienveillant qui lui trouverait quelque mérite, voudra bien en attribuer une large part à M. Lebrun.” (get. J. B. Carnoy). Onderzocht worden *Salamandra maculosa* Laur. en *Pleurodeles Walthii* Mich.

Hierop volgt een stuk, dat eveneens onder naam van J. B. Carnoy en H. Lebrun verscheen : *La fécondation chez l'Ascaris megalocephala*.

Van de reeks over la vésicule germinative et les globules polaires verschijnt dan een tweede deel : *les Urodèles*. Het behandelt *Axolotl Siredon pisiformis* Shaw., *Triton taeniatus* Schn., *Triton alpestris* Laur., *Triton cristatus* Laur.

Het derde stuk behandelt nog de Urodelen; het vierde de Anouren. De auteurs onderzoeken *Alytes obstetricans* Wagler, *Bobinator igneus*, *Bufo calamita*, *Bufo vulgaris*, *Rana temporaria*.

Dit werk verscheen kort na de dood van Carnoy, die echter zeker het manuscript moet gezien hebben. In de inleiding zegt Lebrun inderdaad dat zijn leermeester Carnoy, kort na het indienen van het manuscript, gestorven is. Voor dit deel van de reeks heeft R. van den Dries de meeste tekeningen vervaardigd.

Het vijfde en laatste deel van de reeks verschijnt onder de naam van Lebrun alleen en behandelt nog bijzonderheden bij de Anouren. Lebrun begint dit artikel met de woorden : „Ainsi que nous l'avons annoncé dans notre dernier mémoire, nous avons poursuivi l'étude des globules polaires chez les Anoures”. In 1901 verschijnt in *La Cellule* nog een stuk van H. Lebrun : *Les cinèses chez Diemyctilus torsus*. In 1926 publiceert hij een werk in *La Cellule* : *L'appareil circulatoire de Corethra plumicornis*.

In 1892 liet Lebrun een stuk verschijnen over : *Les centrosomes dans l'œuf d'Ascaris megalocephala* in de *Anatomischer Anzeiger*, en in 1902 in *Biological Bulletin* : *Maturation of the eggs of Diemyctilus torsus*. Hiermede hebben we een overzicht van het oorspronkelijk wetenschappelijk werk van Lebrun vermeld.

Al het overige verscheen in tijdschriften, welke meer voor een algemeen publiek bestemd zijn, al is het dan een zeer hoogstaande algemene lezerskring.

Betreffende de bemoeiingen van Lebrun op het gebied van de rol van de biologie in het middelbaar onderwijs en in de samenleving moet gezegd worden, dat

hij dezelfde gedachten verdedigde als Gravis, Mac Leod, Funke en anderen, maar zijn invloed in deze aangelegenheid was zeer gering, omdat hij allesbehalve een militant was. Eén van zijn tegensprekers, die de oude humaniora, zoals ze toen opgevat werd, verdedigde, heeft er Lebrun een verwijt van gemaakt dat hij een artikel had geschreven om propaganda te maken voor een van zijn eigen brochuren. Eenieder die Lebrun gekend heeft, heeft dit doen schaterlachen. Wie de eerder goedige Lebrun, die zo weinig dynamisch en agressief was, dat zelfs zijn meest gezonde stellingen over het onderwijs in de biologie geen weerklank vonden, omdat hij na het publiceren zijner ideeën zich niet verder meer om hun verspreiding bekommerde, verwijten durft dat hij schreef om voor zijn werkjes propaganda te maken, doet de waarheid wel al te veel geweld aan. Indien men de biologie in het middelbaar onderwijs begint te waarderen zoals het behoort, dan is het door het werk van Gravis, Mac Leod, Funke en anderen, die naast hun publikaties lezingen hielden, argumenteerden bij de prefecten en personen van de administraties, alsook bij de leraren en de inspectie van het middelbaar onderwijs en niet aan Lebrun, die met veel enthousiasme zijn gedachten neerschreef, maar eens dat ze gepubliceerd waren, zich met muziek bezighield, erop vertrouwend dat degenen, voor wie ze geschreven waren ze zouden lezen, wat natuurlijk evenmin met zijn publikaties het geval was als met die van de anderen, die verder propaganda maakten voor hun ideeën. Lebrun was een grote muzikliefhebber. Hij heeft onder de studenten een choraal opgericht. Dit is de enige wijze, waarop Lebrun direct in contact gekomen is met de studenten.

Lebrun heeft nog een reeks artikels geschreven, waarin hij zijn filosofische opvattingen verdedigde. Hieromtrent moet ter ere van de schrijver gezegd, dat hij nooit een agressieve, pamfletaire toon aanneemt en nooit een andersdenkende scientist persoonlijk aanvalt.

P. VAN OYE.

PUBLIKATIES VAN HECTOR LEBRUN

- Recherches sur l'appareil génital femelle de quelques Batraciens indigènes.* La Cellule, 7, 415-484, 1892.
Les centrosomes dans l'œuf d'Ascaris megalocephala. Anatom. Anz., 1892.
La fécondation chez l'Ascaris megalocephala (met J. B. CARNOY). La Cellule, 13, 63-195, 1897.
La cytotrièrèse de l'œuf. La vésicule germinative et les globules polaires chez les Batraciens Urodèles (Salamandre et Pleurodèles). (met J. B. CARNOY). La Cellule, 12, 191-295, 1897.
L'immunité dans les maladies microbiennes. Rev. quest. scientif., 1897.
La vésicule et les globules polaires chez les Urodèles. Axolotl et Tritons (met J. B. CARNOY). La Cellule, 14, 113-200, 1898.
Les globules polaires des Urodèles. 3e mémoire (met J. B. CARNOY). La Cellule, 16, 303-401, 1899.
La vésicule germinative chez les Anoures (Grenouilles et Crapauds) (met J. B. CARNOY). La Cellule, 17, 203-265, 1900.
Les phénomènes de la ponte chez les Batraciens. Revue des quest. scient., 28, 645-677, 1900.
La reproduction. Revue Néo-scholastique, 68, 179, 1899; 78, 232, 1900.
Les Cinèses sexuelles chez Diemyctilus torsus. La Cellule, 20, 1901.
Les cinèses sexuelles des Anoures Rana-Bufo-Bombinator. La Cellule, 19, 315-402, 1901.

Maturation of the eggs of Diemyctilus torsus. Biol. Bull., 1902.

L'enseignement des Sciences biologiques aux États-Unis d'Amérique (laboratoires maritimes). Revue des questions scientifiques, 3e sér., 3, 404-444, 1903.

Une université féminine américaine. Revue sociale catholique, 1903.

L'individualité dans le règne organique. Rev. quest. Scientif. 3e sér., 4, 378-439, 1903.

L'institut Carnegie de Pittsburg. Revue Néo-scholast., 11, 70-81, 1904.

Les recherches parasitologiques dans l'expansion coloniale. Congrès intern. d'Expans. écon. mondiale. Mons 1905, 7 pp., 1905.

Le rôle des musées d'histoire naturelle dans l'expansion coloniale. Congrès intern. d'Expans. écon. Mondiale Mons, 15 pp., 1905.

Application de la méthode des disques rotatifs à la technique microscopique. Zeitschr. f. wiss. Mikrosk. u. mikrosk. Technik, 23, 145-193, 1906.

Les musées d'Histoire naturelle aux États-Unis d'Amérique. Rev. quest. scientif. 3e sér., 11, 353-392, 1907.

Du développement de l'esprit d'observation. Congrès de l'éducation familiale, 1907.

La théorie de l'évolution. Collection Science et Foi, 37 pp., 1909.

La méthode rotative en Microscopie. Zeitschr. wissensch. Mikroskopie und mikrosk. Technik, 26, 223-241, 1909.

Moins de Grec et de Latin. Plus de sciences naturelles. Bruxelles, 71 pp., 1910.

La crise du transformisme. Revue Néo-scholastique, 18, 58-89, 1911.

L'influence de l'enseignement des sciences naturelles dans la vie publique. Ann. soc. scient. Bruxelles, 19 pp., 1911.

Latins et Germains. Namur, Godenne, 63 pp., 1912.

Les idées d'un vieux Pasteur sur l'enseignement des sciences naturelles. Rev. quest. Scientif., 1912.

Quelques faits de transformisme expérimental. Revue quest. scientif. 3e sér., 22, 5-33, 1912.

La théorie de la mutation. Rev. Néo-scholast. de Philosophie, 44 pp., 1914-1919.

L'appareil circulatoire des larves de Corethra. Ann. soc. scient. de Bruxelles, 42, 160-164, 1922.

Étude de la nature à l'école aux États-Unis d'Amérique. 125 pp., 1924.

L'appareil circulatoire de Corethra plumicornis. La Cellule, 37, 183-200, 1926.